

mant overfor vedkommende Smaafolk —, maa man dog nære nogen Betænkelighed ved den megen Billighed.

Vi maa nemlig huske paa, at hvis det er Kommunen, der her ordner Forholdet til Fæsterne, er det ogsaa Kommunens Skatteydere, der skulle betale Omkostningerne, og som skulle give de 54 Kr., som det bliver efter de Tal, jeg har benyttet, i Tilskud til Fæsteren, for at han kan slippe med 60 Kr. (Afbrydelse af *Poul Christensen*.) Det passer ikke, siger det ærede Medlem. Det skal det ærede Medlem regne over til en anden Gang, det skulle vi nok faa klaret, det passer selvfølgelig. Det ærede Medlem vil vel ikke bestride, at 3 pCt. er ikke fuldt Vederlag til Præsteembedet. Der maa 4 pCt. til og af 5,000 Kr., ja, vi skulle endda op til 5,700 Kr. efter det ærede Medlems egen Opgivelse i Gaar. Men vi kunne ogsaa holde os til en anden Opgivelse, nemlig til Statistisk Bureaus nyeste Oplysninger i den sidst foreliggende Aarvog, Nr. 13 for afvigte Aar. Der have vi en Gennemsnitspris pr. Td. Hartkorn for Gaarde mellem 2 og 12 Tdr. Hartkorn af 5,603 Kr. for Øerne, 5,787 Kr. for Jylland og 5,679 for hele Landet. Nu vil det ærede Medlem maaske sige, at Jorden dernede ad Sorøkanten er nogenlunde i Pris som den almindelige Pris Landet over, der efter de foreliggende Oplysninger, der ere bearbejdede af Statistisk Bureau, er 5,679 Kr., og det ærede Medlem maa indrømme mig, at fuld Erstatning maa være mindst 4 pCt. af, hvad Hartkornstønden er værd, og det ærede Medlem oplyser selv, at en Td. Hartkorn i Sorøegnen er 5,700 Kr. værd, og Statistisk Bureau har som Gennemsnit 5,679 Kr. Det turde vel nogenlunde stemme. Det er vist ikke ofte, at privat opgivne og officielle Tal stemme saa godt sammen som det ærede Medlems og Statistisk Bureaus Tal. Hvis det er de 54 Kr., det ærede Medlem bestrider, kan han blot prøve at regne efter. Og er det det, han har noget imod i denne Beregning, kunne vi tales ved om det. Jeg skal paa ny regne det efter.

Foreløbig holder jeg mig til, at for at denne Arvefæster kan slippe med 60 Kr. aarlig i Afgift af sin halve Td. Hartkorn Præstegaardsjord, maa Staten og Kommunen eller en af Parterne give 54 Kr. i aarlig Understøttelse til denne Mand. Jeg forudsætter, det er Kommunen, der skal udrede Bidraget, og i Kommunen skal dette lægges paa Skatteyderne, deriblandt paa ham, fra hvem Jorden er tagen. Det er sin Sag. Han

hører til de store, kan man sige, slaa blot løs paa ham! Men saa er der ogsaa nogle Smaafolk. Der er nogle smaa selvejende Husmænd med fra 2 til 5 Skp. Hartkorn. Jeg udtalte mig om disse ved første Behandling, idet jeg talte om Husmænd med en Ejendom til 6,000 Kr., at disse selvejende Husmænd, som maa præstere en personlig Indsats af 2,000 Kr., fordi de ikke faa Statsubvention, komme derefter til at sidde for en aarlig Afgift af 253 Kr., som ere Renter og Afdrag af den med 75 pCt. Laan behæftede Ejendom. Der sidder en saadan Husmand med $\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn ved Siden af Arvefæsteren, og Kommunen, Selvejehusmanden indbefattet, maa yde Bidrag til de 54 Kr. i aarlig Støtte, som Arvefæsteren skal have, samtidig med at Selvejehusmanden for at holde sig ved sin Ejendom maa punge ud med 253 Kr. 50 Øre. Hvis det ærede Medlem kan gaa ud i Landet til Husmændene med dette og sige: Her er Fyldestgørelse af Retfærdighedens Krav, har han mere Held med sig, end jeg tror, han fortjener. (Afbrydelse af *Poul Christensen*.) Det ærede Medlem fortjener ikke at have Held med dette, det er rigtigt. Jeg ønsker ham heller ikke Held med den Agitation. Jeg anerkender, at det ærede Medlem vurderer sin Stilling og sine Hensigter korrekt i dette Tilfælde.

Det ærede Medlem taler saa meget om sagkyndige. Jeg mener nu, at vi ikke skulle haane de sagkyndige — det er naturligvis heller ikke det ærede Medlems Hensigt, bevares! —, hverken Generalstaben, naar der er Tale om Sagkyndighed til den Side, eller Husmandsforeningerne eller Sendemandsmøder, naar der er Tale om Sagkyndighed til den Side, men lige saa lidt skulle vi drive Afguderier med de sagkyndige, og jeg tror, der er noget af dette hos det ærede Medlem. Men lad det være, som det være vil, hvad det for mig i denne Forbindelse kommer an paa, er dette: Har det ærede Medlems sagkyndige prøvet denne Plan? Jeg ved ikke, om det ærede Medlem har faaet denne Plan prøvet af de „rette sagkyndige“, jeg tvivler om det, og jeg tror, at i det Øjeblik Planen blev prøvet af de sagkyndige, vilde den blive funden for let, og man vilde sige: Nej, lad os takke Landbrugsministeren og det Flertal i Folketing og Landsting, der holde sig paa den banede Vej, søge at fortsætte den Lovgivning, der har staaet sin Prøve, i Stedet for at føre os ud i dette.

Naar jeg nu har sagt alt dette, har jeg ikke dermed villet tage Afstand fra, at